

Asia: VN/1489/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaalaista kasvuyrittäjää ja yrittäjää koskevan sääntelyn uudistamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne yrittäjän oleskelulupaa koskevasta muutoksesta.

Business Finland pitää kannatettavana, että yrittäjän ensimmäisen oleskeluluvan yhteydessä luovutaan Y-tunnuksen vaatimuksesta tilanteissa, joissa liiketoiminta ei ole vielä käynnistynyt.

Lausuntonne kasvuyrittäjän oleskelulupaa koskevasta muutoksesta.

Kiitämme yhteistyöstä lainvalmistelun aikana.

Kokonaisuutena uudistus tukee Business Finlandin roolia kansainvälisten kasvuyritysten ja osaajien houkuttelussa sekä suomalaisen startup-ekosysteemin kehittämisessä. Prosessin kehittäminen erityisesti lupaprosessin integroinnilla samaan tekniseen järjestelmään luo edellytykset sujuvammalle tiedonvaihdolle viranomaisten välillä sekä lisää luotettavuutta.

Maahanmuuttoviraston asianhallintajärjestelmän kehityksen sekä lakimuutosten ansiosta Innovaatorahoituskeskus Business Finlandille (jatkossa Rahoituskeskus) luodaan nykyistä parempi pääsy tietoon. Tiedonvaihtoon ja tiedonhallintaan liittyvät muutokset ovat tervetulleita uudistuksia. Business Finland pitää kuitenkin muutoksista aiheutuvia arvioituja kustannuksia suhteessa oleskelulupien määrään korkeana.

Oleskelulupa on yksi tekijä maan houkuttelevuudessa. Lakimuutoksen myötä pikakaista-palveluaikalupauksesta tulee epärealistinen kasvuyrittäjille, ja samaan aikaan oleskeluluvan edellyttämän liiketoiminta-arvion tullessa maksulliseksi Suomen houkuttelevuus tästä näkökulmasta heikkenee. On syytä muilla keinoin edistää ja varmistaa Suomen houkuttelevuus kasvuyrittäjien näkökulmasta.

Business Finlandin rooli muuttuu asiantuntijalausunnon antajasta osapäätöksen tekijäksi. Siihen liittyen haluamme nostaa esiin seuraavia näkökulmia.

HE-luonnoksessa todetaan, että henkilöstöresurssien määrässä ei arvioida tapahtuvan merkittäviä muutoksia. Uudistus saattaa vähentää heikkolaatuisia ja epätarkoituksenmukaisia hakemuksia. On kuitenkin ymmärrettävä, että siirryttäessä asiantuntijalausunnon laatimisesta määrämuotoisen hallintopäätöksen tekemiseen laissa säädetyn kokonaiskäsittelyajan puitteissa, jonka lisäksi on

odotettavissa jonkinlaista nousua tuomioistuinasioiden määrissä, vaadittavien Rahoituskeskuksen henkilötuntien määrän odotetaan kasvavan.

Business Finlandista annetun lain 15 §:n lisäys siitä, että ulkomaalaislain nojalla annettuihin päätöksiin ei saa hakea oikaisua Rahoituskeskukselta, on hyvä täsmennys. Tämän osalta on kuitenkin huomioitava, että valituksiin vastaaminen hallinto-oikeudessa tulee lisäämään työmäärää Rahoituskeskuksessa. Mikäli Elinvoimakeskusten kanssa prosessien harmonisointi tarkoittaa tältä osin sitä, että lausunnon hakijan valituksesta hallinto-oikeuteen kirjoittaa osapäätöksen valmistelija/päätöksentekijä, tämä lisää valmistelijoiden ja päätöksentekijöiden työtä. TEMin selvityksen kasvuyrittäjän ja yrittäjän oleskelulupien uudistamistarpeista (2025:36) mukaan vuosina 2018-2025 hallinto-oikeus on pyytänyt lausuntoa n. 1 % Rahoituskeskuksen antamista asiantuntijalausunnoista, joista on valitettu pääasian yhteydessä (34 kpl). Vastaavasti hallinto-oikeus on antanut päätöksen Elinvoimakeskuksen antamien yrittäjien oleskelulupien osapäätösten osalta n. 40 % tapauksessa (1288 kpl).

Uudistuksen myötä koko kasvuyrittäjätiimille annettavan lausunnon sijasta osapäätös tehtäisiin jokaiselle hakijalle erikseen. Koska HE-luonnokseen ei ole ehdotettu mitään määräaikaakaan saman tiimin hakijoille, hakijat voivat hakea oleskelulupaa hyvin eri aikoihin, mikä lisää työmäärää sekä tilanteiden uudelleenarviointia. Tämänhetkisen lausuntomenettelyn mukaan Rahoituskeskuksen antama lausunto on voimassa 4 kk, jonka aikana tiimin kaikkien jäsenten tulee hakea oleskelulupaa. Tiimin tilanteen ja liiketoiminnan edistymisen uudelleenarviointi tehdään nykyisessä menettelyssä vasta jatkolupavaiheessa.

Käytännössä Rahoituskeskuksessa paljon työtä on aiheuttanut se, että oleskelulupahakijan antamien tietojen luotettavuus ja oikeellisuus ovat usein kyseenalaisia. Uudistuksen myötä tähän ei ole ennakoitavissa muutosta. Sen sijaan osapäätöksen osalta Rahoituskeskuksen hallinnollinen selvittämisvelvollisuus kasvaa, mikä osaltaan kasvattaa työmäärää.

HE-luonnoksessa ehdotetaan, että Rahoituskeskuksen on tehtävä päätös viimeistään 1 kuukauden kuluessa siitä, kun he ovat vastaanottaneet hakemuksen. Tämä edellyttää riittävän määrän käsittelijöitä sekä sijaisuuksista huolehtimisen nykyistä velvoittavammin.

Ehdotettu osapäätösmalli mahdollistaisi sen, että Maahanmuuttovirasto selvittäisi luvan yleiset edellytykset ennen yritystoiminnan arviointia.

Lainmuutoksen yksi tavoite on ollut Business Finlandin oletettua suuremman työmäärän hillitseminen erinäisin keinoin. Hallituksen esityksessä mainitaan useassa kohdassa, että Maahanmuuttovirastolla on mahdollisuus selvittää oleskeluluvan yleiset edellytykset ennen yritystoiminnan arviointia. Voimassa olevan lain nojalla tämän olisi jo pitänyt olla valtitseva käytäntö jatkolupien osalta, mutta se ei ole toteutunut. Rahoituskeskuksen näkemyksen mukaan menettelyjärjestys tulisi ilmaista selkeämmin hallituksen esityksessä ja huomioida myös uudistettavassa 83 §:ssä. Esitetyssä yleisiä edellytyksiä koskevassa 83 §:ssä Maahanmuuttovirastolle ei ole säädetty ajallista velvollisuutta yleisten edellytysten tutkinnasta ennen kuin Rahoituskeskukselta vaaditaan henkilön esittämän yritystoiminnan arviointia, joten hallituksen esityksessä kevyesti ilmaistu mahdollisuus ennakolta tehtävien ilmeisten puutteiden selvittämiseen ei ole riittävää.

Muut huomionne ehdotuksesta.

1. HE-luonnoksessa todetaan, että maksujen siirtämisestä ja maksuosuuden suuruudesta sovittaisiin erikseen viranomaisten välillä. Rahoituskeskuksen tekemän päätöksen osalta Maahanmuuttovirastolle maksettava hakemusmaksu jaettaisiin Maahanmuuttoviraston ja Rahoituskeskuksen kesken. Business Finland katsoo, että hallituksen esityksen ilmaus on puutteellinen siten, että toistaiseksi Rahoituskeskuksella ei ole laillista perustetta antaa maksullisia palveluja. Palvelujen maksullisuus on järjestettävissä säätämällä maksuasetus ja lisäksi toimijoiden kesken sopimalla. Asiassa ei ole selvitetty ylipäättään, onko kyseessä maksullinen toiminta vai virastojen välinen tilitys-/korvausjärjestely, millä on merkitystä tuloutuksessa. Jos tulot on tarkoitettu Rahoituskeskuksen käyttöön toimintamenomomentille, tähän on järjestettävä maksullisen toiminnan kustannusvastaavuusseuranta. Lainmuutoksen tavoitteiden saavuttamisessa yhtenä toimenpiteenä on esitetty sitä, että Rahoituskeskuksen työmäärä laskee hakemusten ja erityisesti uusintahakemusten maksullisuuden myötä. Hallituksen esityksessä sivulla 21 todetaan, että kasvuyrittäjän oleskelulupahakemuksesta perittävän käsittelymaksun tulee lähtökohtaisesti vastata omakustannusarvoa. Sisäministeriön asetuksen mukaan sähköinen kasvuyrittäjän oleskelulupahakemus maksaa 650 euroa ja jatkolupahakemus 230 euroa vuonna 2026. Rahoituskeskuksen osalta ei ole tehty valtion maksuperusteasetuksen 1 §:n edellyttämää suoritteen omakustannusarvon laskentaa. Asetuksen 6 §:n mukaisesti suoritteen tuottamisen kustannus lasketaan valtion osalta, jolloin Rahoituskeskuksen ja Maahanmuuttoviraston kustannukset on molemmat huomioitava laskettaessa suoritteen arvoa. Lainmuutosten on ennakoitu tulevan voimaan vuoden 2028 alussa, mikä mahdollistaa maksullisuuden tavoitteisiin liittyvien puutteiden korjaamisen.

2. HE-luonnoksen sivulla 27 lukee: Toisaalta saman kasvuyritystiimin osalta annettavissa osapäätöksissä voidaan hyödyntää muissa osapäätöksissä tehtyjä yritysarvioita, minkä arvioidaan sujuvoittavan käsittelyä ja parantavan tehokkuutta. Ehdotamme sanamuotoa: Toisaalta saman kasvuyritystiimin osalta annettavissa osapäätöksissä voidaan hyödyntää muissa osapäätöksissä tehtyjä arvioita liiketoiminnasta ja siihen sitoutuneesta tiimistä, minkä arvioidaan sujuvoittavan käsittelyä ja parantavan tehokkuutta.

Osapäätöksiä tehtäessä on tarpeen arvioida aina yrityksen ohella liiketoiminnan kehittämiseen sitoutunutta tiimiä eli kokonaisuutta.

3. HE-luonnoksen sivulla 40 lukee: Päätoimisuudelta ei edellytettäisi, että yrittäjä saa toimeentulonsa yritystoiminnasta, vaan toimeentulo arvioitaisiin ulkomaalaislain 39 §:n mukaisesti, kuten nykyisessä sääntelyssä. Ehdotamme sanamuotoa: Päätoimisuudelta ei edellytettäisi, että yrittäjä saa toimeentulonsa yritystoiminnasta, vaan Maahanmuuttovirasto arvioisi (kasvu)yrittäjän toimeentulon ulkomaalaislain 39 §:n mukaisesti, kuten nykyisessä sääntelyssä.

Selvyyden ja jaetun toimivallan vuoksi olisi tarpeen välttää mahdollisimman paljon passiivimuotoja, jotta lukijalle on selvää, mikä virasto tekee mitäkin.

4. HE-luonnoksen sivulla 41 lukee:

a) Kasvuyrittäjän oleskelulupien edellytysten osalta tulisi jatkossakin huomioida, että kasvuyrittäjän oleskelulupa voidaan peruuttaa ulkomaalaislain 58 §:n perusteella, jos oleskeluluvan edellytykset eivät enää täyty.

b) Ulkomaalaislain 83 §:n mukaisesti Maahanmuuttoviraston olisi mahdollista hylätä kasvuyrittäjän oleskelulupaa koskeva hakemus ilman osapäätösharkintaa, jos hakija ei täytä maahantulon ja oleskeluluvan yleisiä edellytyksiä tai jos kasvuyritystoiminta ei ole päätoimista.

Esitämme, että 83 §:ssä olevaan yleisten edellytysten luetteloon lisättäisiin Ulkl 58 §. Erityisesti eteen voi tulla tilanteita, joissa kasvuyrittäjä on muuttanut pysyvästi pois Suomesta oleskeluluvan ja jatkoluvan hakemisen välillä.

5. HE-luonnoksen sivulla 42 lukee: Näin varmistettaisiin, että arviointi kohdistuisi kunkin hakijan tosiasialliseen rooliin ja edellytysten täyttymiseen yksilöllisesti.

Ehdotamme sanamuotoa: Näin varmistettaisiin, että arviointi kohdistuisi kunkin hakijan tosiasialliseen rooliin ja edellytysten täyttymiseen yksilöllisesti, mutta osana kasvuyrityksen tiimiä.

Kts. perustelu kohdasta 3 yllä.

6. HE-luonnoksen sivulla 43 lukee: Lisäksi jatkoluvan myöntämiseksi edellytettäisiin, että ensimmäisen oleskeluluvan aikana yritystoimintaa on tosiasiallisesti kehitetty. Edellytyksillä varmistettaisiin, että kasvuyritystoiminnan kehittämiseen myönnettäisiin jatkolupa ainoastaan tilanteissa, joissa yritystoimintaa on todistettavasti edistetty ensimmäisen oleskeluluvan aikana. Ehdotamme sanamuotoa: Lisäksi jatkoluvan myöntämiseksi edellytettäisiin, että ensimmäisen oleskeluluvan aikana yritystoimintaa on aktiivisesti kehitetty. Edellytyksillä varmistettaisiin, että kasvuyritystoiminnan kehittämiseen myönnettäisiin jatkolupa ainoastaan tilanteissa, joissa yritystoimintaa on todistettavasti edistetty ensimmäisen oleskeluluvan aikana hakemuksessa esitetyn liiketoimintasuunnitelman pohjalta.

Tarkoituksena on huomioida se, että mikä tahansa vähäinen toiminta, joka kuitenkin on tosiasiallista yritystoiminnan kehittämistä, on liian hatara kiinne kohta. Kasvuyritystoiminnan kehittymisen arvioinnissa on oltava joku lähtökohta, johon tapahtunutta kehitystä verrataan. Tämä vertailukohta on liiketoimintasuunnitelma.

7. HE-luonnoksen kohdassa 4.2.4. on ansiokkaasti otettu pakotteiden huomioimisen tärkeys ja henkilö- sekä sektoripakotteet. Koska asia ei kuitenkaan näy pykäläkohtaisissa perusteluissa, jää avoimeksi tekeekö Rahoituskeskus vai Maahanmuuttovirasto pakotetarkastelun ja miltä osin. Kasvuyritystoiminta mahdollistaa pakotteiden kiertämisen, mikä jää helposti huomioimatta, ellei pakotetarkastelua osoiteta jossakin pykälässä ja vähintään HE:ssä joko Maahanmuuttovirastolle tai Rahoituskeskukselle. Ehdotamme että 80 a §:n 2 momentin 4 kohdan edellytyksiin sivulla 44 otettaisiin huomioon pakotetarkastelu.

8. HE-luonnoksen sivu 46 liittyy Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland – nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 16 §:n muutokseen. Business Finland Oy:ltä poistetaan kaikki tehtävät liittyen kasvuyrittäjien oleskelu- ja jatkolupien käsittelyssä. Epäselväksi jää, että mitä sellaista Rahoituskeskuksen osapäätösten kannalta välttämätöntä tietoa yhtiöllä voisi olla, johon tässä uudistetussa 16 §:ssä viitataan.

16 a §:n nykymuodossa olevan asiasisällön osalta pykälän kumoaminen on perusteltua. Kuitenkin, jotta olisi selkeää missä Rahoituskeskuksen tiedonsaantioikeudesta on säädetty, ehdotamme että 16 a § muutetaan muotoon: "Rahoituskeskuksen tiedonsaantioikeudesta liittyen ulkomaalaislain mukaisesti kasvuyrittäjän oleskelulupahakemuksiin säädetään maahanmuuttohallinnon henkilötietolaissa XXXX/XXXX."

9. Luonnoksen sivulla 47 lukee: Viimeksi sanottu voisi liittyä esimerkiksi toimeentulon arviointiin tilanteissa, joissa toimeentulo osin tai kokonaan perustuisi kasvuyrityksen saamaan ja Business Finlandin arvioimaan rahoitukseen.

Business Finland pitää ongelmallisena, että Maahanmuuttovirasto saisi käyttää yksityishenkilön toimeentuloarvioinnissa hyväkseen tietoja, jotka yritys on lähettänyt Rahoituskeskukselle. Tästä syystä ehdotamme, että kyseinen virke poistetaan.

10. Luonnoksen sivulla 50 lukee: Kasvuyrittäjän oleskelulupaa koskevat lain tasolle tuotavat edellytykset perustuisivat nykyiseen päätöskäytäntöön ja viranomaisprosessien muutokset koskisivat ainoastaan menettelyn vaiheiden järjestystä.

Ehdotamme sanamuotoa: Kasvuyrittäjän oleskelulupaa koskevat lain tasolle tuotavat edellytykset perustuisivat nykyiseen päätöskäytäntöön ja viranomaisprosessien muutokset koskisivat pääasiassa menettelyn vaiheiden järjestystä.

Metsä-Tokila Timo
Business Finland Oy

Andersson Minna
Business Finland